

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
Установа културе од националног значаја

ПРЕДЛОГ ПРОГРАМА РАДА И ПЛАН РАЗВОЈА МУЗЕЈА

**Истраживање и заштита етнографског културног наслеђа,
документовање и дигитализација, презентација,
организациона трансформација,
технички капацитети и
инвестиције**

2015 – 2019

Београд, мај 2015.

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ 2015-2019
ETHNOGRAPHIC MUSEUM IN BELGRADE 2015-2019

„Ако желите да промените понашање људи у организацији, немојте покушавати да њих промените. Једино право решење је да се промене услови њиховог окружења, који ће сами по себи изазвати жељене промене у људима“.

Исак Адигес

„Заједнички именитељ свих разлога пропасти једне организације јесте непоштовање и неповерење, то јест непостојање поштовања и поверења. Шта је онда кључ успеха? Поштовање и поверење.“

Права промена је скупа и никада се потпуно не оствари. Али је једина могућа и реална. Спора. Поготово за оне који верују у успех преко ноћи, који хоће сад и хоће све. **Права промена захтева рад на ономе што се назива организациона трансформација...** Захтева успостављање јасне визије и мисије компаније, захтева да се **кроз јасну структуру разјасне надлежности и овлашћења** да бисмо се приближили речи која се назива одговорност...“

Борис Вукић, *Senior Associate, ASEE*

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ 2015-2019
ETHNOGRAPHIC MUSEUM IN BELGRADE 2015-2019

Искорак ка будућности Музеја

Поштоване колеге!

После безмало годину дана рада и стицања мог и вашег „новог искуства“ и новог упознавања одлучила сам да врло једноставно, јасно и директно изложим виђење програма и развоја Музеја у наредном четворогодишњем периоду. Како сам већ на самом почетку мог мандата в.д. директора Музеја изнела приоритете рада и *de facto*, виђење развоја Музеја и како је у складу с тим и поступано у претходном периоду, преостаје ми да одређене детаље појасним и кратко представим синтетисане закључке и пројекте до којих смо у претходном периоду заједно дошли. Сигурно да не могу све побројати, не сматрам нити да треба.

Дакле, период који је пред нама биће период *промена* које ће, током мог мандата на челу Етнографског музеја у Београду –Установа културе од националног значаја, почивати на три основна принципа. То су: **професионализација, стандардизација и јавност рада**. Неко је већ приметно да...*права промена захтева рад на ономе што се назива организациона трансформација.....захтева успостављање јасне мисије и визије.....захтева да се кроз јасну структуру разјасне надлежности и овлашћења* да бисмо се приближили речи која се назива **одговорност** (Борис Вукић, *Senior Associate, ASEE*). У основи сваког, па и нашег успешног заједничког рада, лежи међусобно поштовање и поверење. Бићемо успешни у оној мери у којој повратимо пољуљано поштовање и поверење и, свако од нас, појединачно и заједно, учинимо себе одговорним за посао који нам је држава поверила.

Пред нама је захтеван Програм рада и развоја Музеја пројектован на следеће четири године. У погледу спровођења планираних активности, као што већ знате јер су израђени и нов Статут и нов Предлог за организацију и систематизацију радних места у Етнографском музеју, определила сам се за формирање **мањег оперативног тима стручњака** који чине троје колега, задужени за кључне области делатности Музеја. То су помоћници директора задужени за програмску делатност, за бригу и старање о збиркама и депоима и за организациона питања и инвестициона улагања.

Такође, имајући у виду да ће током следеће четири године доћи до природне смене генерација у Музеју, а да једна већа група музеалаца није учествовала у обимнијим пословима планирања и реализацији музејских активности, одлучила сам се и за промене на нивоу начелника одељења, као и уредничких места и места у ван музејским комисијама. Центар за нематеријално културно наслеђе радиће на нивоу координатора, Библиотеку ће водити етнолог/антрополог шеф Библиотеке, а Манакову кућу кустос, руковаоц Збирке Христифора Црниловића. На

уредничким и секретарским пословима везаним за нашу издавачку делатност нашле су се нове колеге, али и задржали неки стари уредници и чланови редакција и уређивачких одбора. Покренута је и иницијатива за издавање новог часописа с радним насловом „Српски етнограф“. Такође, одлучила сам се да се из групе етнолога, кустоса и приправника који су релативно дуго укључени у рад Музеја или имају врло добре препоруке, издвојим шест колега и колегиница који ће имати врло конкретна задужења и који ће се припремати да попуне упражњена места кустоса. Врло значајне промене уследиле су и на плану рада Одељења за финансије јер је по први пут у историји Музеја, на привремене и повремене послове примљен дипломирани економиста. Такође, и релативно дуго испражњено место секретара Музеја попуњено је младим кадром, дипломираним правником који има положен правосудни испит.

Место на коме се налазим протеклих десет месеци омогућило ми је да сагледам и одређене недостатке у раду Музеја из којих посебно издвајам инертан и конфоран однос према стручном раду, као и опортунизам и одбијање да се приступи побољшању начина рада, односно, како бих то условно назвала рад једног броја колега са „идеализованим, замишљеним посетиоцима.“ Пасиван приступ се упорно оправдава тврдњама да Музеј спада у водеће установе у (физичком) очувању баштине при чему се заборавља да улога музеја (генерално) није у заштити предмета по себи, него у њиховом представљању јавности, није у очуваном, статичном облику, него у приказаним и објашњеним смисленим друштвеним везама и контекстима.

Желим свима добар и успешан заједнички наставак рада али, пре свега, желим вам да на посао долазите сретни, спремни за изазов који нас чекају и да с посла одлазите задовољни!

Волите свој посао и уживајте у њему!

С поштовањем,

др Мирјана Менковић, в.д. директора Музеја

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ 2015-2019
ETHNOGRAPHIC MUSEUM IN BELGRADE 2015-2019

МИСИЈА И ВИЗИЈА МУЗЕЈА 2015-2019 – Позиционирање Етнографског музеја за XXI век

Визија

Етнографски музеј помаже и едукује појединце како би остварили контакт са традиционалном културом у Србији.

Мисија

У Етнографском музеју традиционална култура добија нова значења и на тај начин представља широкој, савременој домаћој и иностраној публици.

Као национална установа културе, Етнографски музеј пружа репрезентативан преглед традиционалне културе Срба у XIX и почетком XX-ог века, као и увид у суштинске аспекте процеса модернизације те културе до данас.

Етнографски музеј чува етнографска културна добра Србије и с Балканског полуострва, стара се о њима, бави се њиховом конзервацијом и рестаурацијом, проучавањем, сакупљањем, објављивањем и излагањем.

Етнографски музеј у Београду **Установа културе од националног значаја**

Основни подаци

Етнографски музеј у Београду – Установа културе од националног значаја је основан 1901. године. Право оснивача Музеја обавља Република Србија. Етнографски музеј налази се од 1951. године на Студентском тргу бр.13, у бившој згради Београдске берзе саграђеној 1936. године. У њој су смештене етнографске збирке, стална поставка, галерије за повремене изложбе и јавне манифестације, конзерваторске радионице, фотолабораторија, биоскопска сала и службене просторије. Неопходни су значајни захвати како би се простори примерили савременим музеолошким условима, што се нарочито односи на депое и простор сталне изложбене поставке.

Структура објекта:

Укупна површина зграде Етнографског музеја у Београду – Установа културе од националног значаја износи **6.362,74 м²**, без урачунатог степеништа из улице Студентски трг и без степеништа из Узун Миркове улице.

Укупна површина депоа предмета обухвата **1.437,22 м²**.

Укупна површина изложбеног простора заједно са Атријумом и холлом на међуспрату обухвата **1.866,06 м²**.

Површина Манакове куће износи **580 м²** бруто.

Број запослених и ангажованих стручњака и сарадника по различитим основама:

Број запослених на неодређено време: **55**

Број запослених на одређено време (по различитом основу): **4**

УКУПНО: 59

Број кустоса, дипломираних етнолога/антрополога: **26 (14 музејских саветника, 10 стручњака са звањем вишег кустоса, 1 кустос и 1 кустос-библиотекар)**. Три кустоса (3) имају титулу доктора наука (два (2) звање научних сарадника), три кустоса (3) имају титулу магистра наука, а један (1) титулу мастер.

Број ангажованих стручњака по основу Уговора о оспособљавању и усавршавању: **5**

Број ангажованих стручњака и сарадника по основу Волонтерског уговора: **7 (Прилог 1)**

Током протеклих десет месеци дошло је до врло значајне организационе трансформације у раду Музеја. Процена да ће обим затечених обавеза из јуна 2014. године превазићи капацитете уског руководећег тима показала се као тачна, па је, сходно томе, уследила и трансформација. Канцеларија директора је појачана с три помоћника, а највећи број стручњака са значајним искуством у раду који су били скрајнути, добили су шансу и простор за шире стручно деловање. Такође, подршка Музеја у усавршавању кустоса и стручњака коју је током 2014. године добило 15 сарадника Музеја, биће настављена и једна је од стратешких окосница развоја Музеја у наредном периоду. До краја 2019. пројектовани циљ је 8 доктора наука из области етнологије и антропологије, као и из области конзервације предмета. (Прилог 2)

Етнографски музеј развија музеолошки и истраживачки рад који подразумева развијање основне делатности засноване на прикупљању и систематизацији предмета по музејским збиркама, истраживање и документовање свих прибављених података, научно истраживачки рад и публикавање резултата, конзерваторско-рестаураторску обраду и заштиту предмета, едукативни рад, изложбене активности и развијање јавних програма за најширу јавност. У Музеју се данас штити око педесет хиљада етнографских предмета који су систематизовани у 34 збирке. (Прилог 3)

У оквиру Етнографског музеја налази се и Манакова кућа, **Етнографска спомен збирка Христифора Црниловића**, сликара и етнографа, смештена у улици Гаврила Принципа 5 у Београду. У њој такође постоји стална поставка, организују се повремене изложбе и, посебно значајни, курсеви традиционалних заната (керамика, златовез, ткање, калиграфија, мозаик и др.).

Музеј је установа културе у којој се рад организује у организационим јединицама које представљају основне делове процеса рада у остваривању делатности Музеја.

Организационе јединице у Музеју су:

- 1) Директор и помоћници директора
- 2) Одељење за проучавање етнографског културног наслеђа;
- 3) Одељење за документацију;
- 4) Одељење за конзервацију у чијем саставу су одсек за конзервацију текстила и одсек за конзервацију предмета од других материјала;
- 5) Одељење за просветно – педагошки рад, дизајн и комуникацију у чијем саставу је продавница Музеја;
- 6) Одељење за заједничке послове у чијем саставу су Правно – административна служба, Служба за обезбеђење и Служба за одржавање и чишћење;
- 7) Одељење за финансије;
- 8) Центар за нематеријално културно наслеђе Србије;
- 9) Библиотека у чијем саставу је књижара «Др Сима Тројановић»;
- 10) Етнографска спомен збирка Христифора Црниловића (Манакова кућа).

Организационим јединицама руководе руководиоци, који су за свој рад одговорни директору, односно непосредном вишем руководиоцу.

Делатност Етнографског музеја заснована је на савременим достигнућима етнологије, културне антропологије и музеологије и Музеј настоји да темељно истражује и интерпретира етнографско културно наслеђе у целини, у материјалном и нематеријалном облику.

У предложеном Програму и плану развоја за 2015–2019. годину предвиђено је даље свестрано развијање основне делатности Музеја, унапређење рада засновано на музејским стандардима чувања и обраде похрањених музеалија, унапређењу рада кроз додатно оспособљавање и усавршавање музејског кадра, развој нових и стандардизацију постојећих програма, кроз нове интерпретације предмета, односно, традиционалне културе, развој међумузејске и међународне сарадње, развој и унапређење капацитета зграде Музеја и Манакове куће. Програм и план развоја усмерени су, конкретно, ка сређивању зграде, депоа, изложбеног простора, климатизацији и техничкој заштити (у мери у којој је то могуће извести), набавци опреме за мултимедијалну презентацију етнографског културног наслеђа у јавности и набавци опреме за јавну безбедност, противпожарну безбедност и конзерваторске радионице.

Приоритети Музеја у наредном периоду усмерени су ка заштити збирки и депоа и, исто тако важно, припреми и реализацији Нове сталне поставке Музеја.

Приоритети рада Музеја, 2015-2019

МИСИЈА И ВИЗИЈА МУЗЕЈА 2015-2019-Позиционирање Етнографског музеја за XXI век

ДЕЛИМИЧНА АДАПТАЦИЈА, САНАЦИЈА, РЕКОНСТРУКЦИЈА ЗГРАДЕ МУЗЕЈА С ТЕЖИШТЕМ НА ИЗРАДИ *НОВЕ СТАЛНЕ ПОСТАВКЕ МУЗЕЈА* И ДУГОРОЧНОМ РЕШАВАЊУ СМЕШТАЈА ПРЕДМЕТА

ЕТНОГРАФСКА СПОМЕН ЗБИРКА ХРИСТИФОРА ЦРНИЛОВИЋА, „МАНАК“ – СТАРОБАЛКАНСКА АРХИТЕКТУРА И ЗАНАТИ У КОРПУСУ МОДЕРНОГ УРЕЂЕЊА „БЕОГРАД НА ВОДИ“

ОРГАНИЗАЦИОНА ТРАНСФОРМАЦИЈА И ПОДИЗАЊЕ СТРУЧНИХ КАПАЦИТЕТА МУЗЕЈА

ОПЕРАЦИОНАЛИЗАЦИЈА УРГЕНТНИХ ПОСЛОВА

Стручни

- ❖ СРЕЂИВАЊЕ ЗБИРКИ И ДЕПОА
- ❖ СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ЗБИРКИ
- ❖ РЕВИЗИЈА ФУНДУСА/ЗАВРШЕТАК РЕИНВЕНТАРА И ИНВЕНТАРА
- ❖ СТАЊЕ, СМЕШТАЈ И ПРЕДЛОЗИ ЗА ЗАШТИТУ УГРОЖЕНОГ ТЕКСТИЛНОГ МАТЕРИЈАЛА
- ❖ ПЕРАСПОДЕЛА ЗБИРКИ
- ❖ РАД НА ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈИ - ФОТОГРАФИСАЊЕ ЗАОСТАЛИХ ПРЕДМЕТА
- ❖ ОБЈЕДИЊАВАЊЕ СВИХ ПОЈЕДИНАЧНИХ ДОКУМЕНТАЦИЈА У ОКВИРУ МИС-а (МУЗЕЈСКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ)
- ❖ ОБЈЕДИЊАВАЊЕ СВИХ РАШТРКАНИХ ДОМЕНА САЈТА МУЗЕЈА И АЖУРИРАЊЕ ПОДАТАКА

Пратећи

- ❖ РАШЧИШЋАВАЊЕ СВИХ КОМУНИКАЦИЈА У МУЗЕЈУ
- ❖ РЕШАВАЊЕ СТАТУСА ПАРТНЕРА/ПОДСТАНАРА МУЗЕЈСКОГ ПРОСТОРА

ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

- ❖ РАЗВОЈ ЗАЈЕДНИЧКИХ ПРОЈЕКТА СА СРОДНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА (ЕИ САНУ, КАТЕДРА ЗА Е/А) И ПРИПАДАЈУЋИМ ПРОФЕСИОНАЛНИМ УДРУЖЕЊИМА

СТАНДАРДИЗАЦИЈА И УВОЂЕЊЕ НОВИХ ПРОГРАМА

- ❖ КУЛТУРНИ ИДЕНТИТЕТ СРБА У 21. ВЕКУ КРОЗ МУЗЕЈСКЕ КОЛЕКЦИЈЕ ЕТНОГРАФСКОГ МУЗЕЈА У БЕОГРАДУ – УСТАНОВА КУЛТУРЕ ОД НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА
- ❖ САВРЕМЕНА МУЗЕЈСКА/МУЗЕОЛОШКА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ЕТНОГРАФСКИХ КОЛЕКЦИЈА И ТЕМА
- ❖ ОЧУВАЊЕ КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА СРБА КРОЗ САВРЕМЕНО ФОЛКЛОРНО СТВАРАЛАШТВО
- ❖ У СУСРЕТ ЛОКАЛНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА У СРБИЈИ (Нпр: за Програм за 2015. дефинисати СТАНДАРД/ИДЕНТИЧАН ПРИСТУП ка свима - истраживања потреба локалних заједница у Србији; начин представљања; изложба/Каталог/Монографија)
- ❖ ПРОМОЦИЈА *МУЗЕЈА КУЛТУРЕ МОДЕ*
- ❖ МУЗЕАЛАЦ У НАСТАНКУ – Истраживачки и изложбени програми студената Одељења за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду

- ❖ ЕТНОГРАФСКА КОЛЕКЦИЈА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ – поставка Музеја у Приштини

РЕГИОНАЛНА И МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

- ❖ РАЗВОЈ ИСТРАЖИВАЧКИХ И ИЗЛОЖБЕНИХ ПРОЈЕКТА СА СРОДНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У РЕГИОНУ

Нпр:

Музејске колекције и култура одевања у другој половини двадесетог века (1955-1980) (у сарадњи са Етнографским музејом у Загребу)

*Моја породица и ја – Породични живот на Балкану у 19. и 20. веку
Серијал изложби посвећених знаменитим породицама на Балкану*

Накит и златовез у грађанској ношњи Балкана у 19. и првој половини 20. века (у сарадњи са Етнографским музејом у Загребу, Земаљским музејом у Сарајеву)

УЧЕШЋЕ НА ПРОЈЕКТИМА ПРОГРАМА *КРЕАТИВНА ЕВРОПА 2014-2020*

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ЕТНОЛОШКОГ ФИЛМА

ПРИПРЕМА ГОДИШЊИХ И ПОСЕБНИХ ИЗДАЊА

- ❖ ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ МУЗЕЈА У БЕОГРАДУ
- ❖ КАТАЛОЗИ ЗБИРКИ
- ❖ ПОСЕБНА ИЗДАЊА ПОСВЕЋЕНА КУЛТУРИ ОДЕВАЊА, СТАНОВАЊА, ПРИВРЕЂИВАЊА, СОЦИЈАЛНОЈ И ДУХОВНОЈ КУЛТУРИ
- ❖ РАЗВИЈАЊЕ ПОСЕБНИХ ПРОГРАМА САИЗДАВАШТВА (превођење најзначајнијих књига из области етнологије, антропологије, материјалне културе, музеологије)

КА НОВИХ 1000м² ДЕПОА И СТАЛНОЈ ПОСТАВЦИ ЕТНОГРАФСКОГ МУЗЕЈА 2015-2019

СТАНДАРДИЗАЦИЈА ПРАТЕЋЕГ ПРОГРАМА

- ❖ ПРАТЕЋЕ ИЗЛОЖБЕ (ПО МОГУЋНОСТИ, ЈЕДНА ГОСТУЈУЋА) – 2
- ❖ КОНКУРС ЗА ГОСТОВАЊЕ ДРУГИХ ИЗЛАГАЧА У МУЗЕЈУ – 2
Конкурс за студенте Катедре за Е/А ФФ у Београду
- ❖ ПРЕДСТАВЉАЊЕ МУЗЕЈСКИХ ИЗДАЊА – на годишњем нивоу обавезно једно представљање свих издања, као и обавезно појединачно представљање издања
- ❖ ПРЕДАВАЊА
- ❖ РАДИОНИЦЕ/СКУПОВИ/ОКРУГЛИ СТО/КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Програм рада и план развоја Музеја за период 2015-2019 по кључним сегментима основне делатности

1. Истраживање и заштита етнографског културног наслеђа, 2015 – 2019

Наставиће се са имплементацијом пројеката који подстичу музеолошки, али и истраживачки и научни рад стручњака Музеја остварен у сарадњи са сродним високообразованим научним институцијама у Србији и у региону. У том смислу истичем већ започете пројекте:

1. Музеализација наслеђа у 21. веку – научна и савремена музеолошка истраживања етнолошко-антрополошких институција у Србији и у региону (Етнографски музеј у Београду, Етнографски институт САНУ, Катедра за е/а Филозофског факултета у Београду)

Током 2015. реализоваће се научна трибина посвећена 150. годишњици рођења Јована Цвијића. Циљ је да се ова вишеструко значајна сарадња три најзначајније установе из домена етнологије и антропологије и наредних година настави, стручњаци и истраживачи окупљају око заједничких, компаративних и комплементарних истраживачких тема.

2. Тимски и појединачни истраживачки пројекти

Тимски и појединачни истраживачки пројекти биће настављени и у наредном периоду. После обраде података с два истраживачка пројекта који су у завршној фази („Традиција, модернизам и постмодернизам у култури становништва Шумадије“ и „Етнолошка истраживања Таре“) покренуће се нови, разматрањем предлога кустоса (Источна Србија и Војводина) и сагледавањем „белих мрља“ на етнолошкој мапи Србије.

Такође, током ове године у завршној фази је и Пројекат „Традиционална исхрана у Србији“ који ће понудити интердисциплинарно сагледавање овог феномена традиционалне и савремене културе кроз Зборник радова, а истраживања ће бити настављена кроз појединачни рад кустоса.

2015-2018

У сусрет локалним и етничким заједницама у Србији

Етнографски музеј у наредне четири године жели да покрене пројекат представљања етничких и локалних заједница у Србији. Циљ пројекта је да се етничке групе и националне мањине у Србији представе на начин за који сами представници процењују да на најбољи начин указује на културу, традицију и начин живота у Србији данас. Кустоси Музеја били би координатори и у избору тема, начину представљања одабраних тема, у обликовању пратећег материјала и у дефинисању пратећих програма. За 2015. предлаже се реализација пројекта посвећеног **Словацима** у Србији.

2015-2018

Програми мултидисциплинарне сарадње са струковним удружењима у Србији (ЕАД, МДС, НК ИКОМ-а Србије, СЕД, ДКС)

У циљу покретања дугорочно дефинисане сарадње с представницима различитих стручних удружења у Србији, Етнографски музеј планира да у 2015. реализује **Пројекат обележавања Светског дана музике, 21. јун 2015**, са Етно-музиколошким друштвом Србије. Ово удружење, као и Етнолошко-антрополошко удружење биће позвани да узму учешће и у реализацији Пројекта посвећеног етничким и локалним заједницама у Србији, као и ДКС које ће сарађивати на реализацији Конференције посвећене развоју техника и вештина кроз време.

2015-2018

Промоција Музеја културе моде у Србији

Интерпретације одевања, посебно моде, с музеолошког аспекта неких музејских центара, као што је Викторија и Алберт музеј у Лондону, дали су тумачења која још нису ни отворена у

историји одевања у Србији. Најпознатији модни креатори на свету, као Изи Мијаки, или изложба о Александру Мекквину у Лондону нпр., дали су и изложбену интерпретацију својих дизајнерских остварења. Та врста сагледавања модних активности потпуно је отсутна са српске културне сцене, јер највећи број модних конзумента моду не препознаје и као врхунску традицију. То су само неки од више аспеката новог сагледавања традиције које Етнографски музеј жели да представи најширој публици у Београду и у Србији, али и у свету.

2015-2018

Савремено фолклорно стваралаштво у Србији – програм стручне, образовне и практичне обуке за реконструкцију предмета и целина традиционалне културе (Центар за НКН, Прво одељење и Служба за конзервацију текстила) и развој народних игара

Сарадња с фолклорним удружењима у Србији и у српској дијаспори на програмима стручне и практичне обуке чланова удружења, али и заинтересованих за израду традиционалне одеће, избор традиционалних игара и музичких инструмената и др.

Појединачна истраживања стручњака Музеја усмерена су на теме од посебног интереса за развој збирки којима су кустоси задужени, али и на савремене и друге истраживачке теме (идентитета, сабора, обредних поворки, архаичних елемената старобалканске традиције и др.) и биће настављени и током наредног периода.

3. Међународни партнерски и појединачни истраживачки и изложбени пројекти

Регионални Пројекат сарадње Етнографских музеја у Београду и Загребу - *Музејске колекције и култура одевања у другој половини двадесетог века (1955-1985)*

Како и Етнографски музеј у Загребу улази у процес израде Нове сталне поставке, а неки музеји су је већ реализовали (СЕМ), размена искустава, сазнања и размишљања биће веома драгоцене. Ту врсту консултативних округлих и дебатних столова треба наставити током периода израде поставки, а затим израдити и евалуацију целог процеса рада на новим сталним поставкама, обнављању колекција, интерпретацији и новим значењима етнографског културног наслеђа у контексту савремене српске културе.

Регионални Пројекат сарадње ЕМ у Београду, ЕМ у Загребу и ЗМБХ у Сарајеву – *Накит и златовез у грађанским ношњама Балкана у 19. и првој половини 20. века*

Предложена изложба најширој публици у Србији, региону и шире, треба да представи репрезентативан избор највреднијих експоната из више музејских колекција накита и, преваходно, грађанске ношње. По броју, лепоти, разноврсности предмета и временском распону који покривају то су јединствене музејске колекције чијим представљањем, грађанска култура на Балкану добиће веродостојну, богату и интересантну музеолошку интерпретацију. Прича о накиту и златовезу Балкана, али и Европе (у контексту утицаја и размене културних добара какви су накит и одећа, али и текстил уопште), била би испричана на непосредан и леп начин, без претенциозности. Јавности би био понуђен пун естетски доживљај.

Пројекти сарадње с другим европским музејима и музејима Средњег и Далеког Истока

Етнографски музеј је потписао током 2014. и 2015. Споразуме о сарадњи с неколико престижних музеја у Европи и ван ње: са Словачким националним музејом, Музеј у Мартину, Руским државним етнографским музејом у Санкт Петербургу, Музејом тепиха у Бакуу, Азербејџан, Националном галеријом уметности „Индира Ганди“ у Делхију. Очекује се и повратна информација о реализацији Споразума с Државним историјско-етнографским музејом у Дохи, Катар. Сви Споразуми ће бити реализовани у наредном периоду и подразумевају узвратна гостовања, размену стручњака, дефинисање заједничких истраживачких пројеката, наступе на конференцијама, објављивање чланака и сл.

Појединачни пројекти међународне сарадње

И појединачни пројекти базирани на међународној сарадњи представљају веома важну истраживачку карик у упознавању и откривању узајамних сличности, друштвених узрока који

су подстицали различите процесе и др. То су вишегодишњи планирани пројекти „Свадба у Бачу“, Пројекат CRAFTTRACHT, Битољ, БЈРМ и др.

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ЕТНОЛОШКОГ ФИЛМА

Фестивал се у својој 23 године дугој историји постојања високо позиционирао на лествици међународних активности Музеја. Нови креативни тим водиће Фестивал у наредном периоду с новим темама и програмима.

ПРОГРАМ КРЕАТИВНА ЕВРОПА 2014-2020

Остваривање партнерске сарадње на позив две институције из региона и Европе обележиће рад Музеја у овом домену у наредном периоду. То су: сарадња са Етнографским музејом из Истре, Хрватска и Државним етнографским музејом у Варшави, Пољска.

4. Међународна изложбена размена

Овај сегмент употпуниће жива музејска изложбена размена, у 2015. „Словенски карневали“ изложба рађена у координацији Форума словенских култура из Љубљане, Словенија и „Кићење“, изложба Музеја Републике Српске из Бања Луке (који по први пут гостује у Етнографском музеју уопште), а током следећих година и пројекти сарадње са РЕМ-ом, Руска Федерација, НЦУ у Делхију, Индијом, Музејом тепиха у Бакуу, Азербејџан, Музејом Моравске, Брно, Чешка и др.

Манакова кућа

Креативно-едукативни центар за нове интерпретације традиционалних вештина и знања – активан центар за промоцију живе традиције и заната - ексклузивни центар за унапређење рада на заштити нематеријалног културног наслеђа у Србији

Програме у Манаковој кући треба прилагодити чињеници да туризам представља важну привредну грану великих градова, посебно метропола. Манакова кућа има пре свега значај као споменик градитељске традиције, али и због своје локације у старом београдском кварту Савамали, може бити престижна и занимљива дестинација код многобројних туриста који речним путевима долазе у Београд.

Уређење продавнице сувенира спада у приоритете у раду Манакове куће. Програм рада продавнице конципиран је на темељима досадашње програмске делатности Манакове куће – школама и радионицама старих заната. С обзиром да постоји дугогодишња сарадња између Манакове куће и појединих организација из невладиног сектора, пре свега Удружења за развој и очување ручног ткања, Београд, Музеј ће иницирати заједнички рад на осмишљавању и изради сувенира који ће бити реплике или инспирисани музејским предметима из збирки текстилних предмета. Такође, продавница у Манаковој кући **постаће специјализована за продају и промовисање производа са заштићених географских подручја, бренда Србије, који у свом настанку чувају старе технике и занате** у производњи вина и хране (вина, храна, сиреви и сл.).

Центар за нематеријално културно наслеђе Србије

Рад Центра у наредном периоду обележиће неколико **врло важних организационо стручних активности, као и даљи стручни рад на унапређењу и развоју идеје о нематеријалном културном наслеђу**, начину његовог одржања, упису нових елемената на Националну листу и др. Центар је добио **бољу и јаснију профилацију унутар самог Музеја – дефинисање послова координатора Центра**, као и јасну координацију у предузимању активности на заштити нематеријалног културног наслеђа у Србији – **формирање мултидисциплинарне Комисије за евалуацију предлога за упис на Националну листу и Унеско-ву Листу нкн света**. На међународном нивоу значајно је учешће стручњака Музеја у два **најважнија тима Унеско-а који раде на заштити нк наслеђа у свету**. То су: даљи рад стручњака Музеја на месту **међународног тренера за нкн** и чињеница да је стручњак Музеја изабран и за **члана Евалуационе комисије Унеско-а за нкн**.

Музеј ће и наредних година подржавати рад **регионалних координатора за НКН** у Србији и преко Центра остваривати добру и конструктивну сарадњу с Националним Комитетом за НКН.

Одељење за превентивну заштиту, конзервацију и рестаурацију ће и даље обављати редовне послове на превентивној заштити и конзервацији музејских предмета у депоима и на сталној поставци Музеја и у Манаковој кући.

Планирани конзерваторски радови биће прилагођени радовима у Музеју. План рада у 2015. години подразумева различите активности: набавку материјала за рад, набавку адекватне опреме за сложене процесе конзервације, редовно одржавање и адаптацију простора лабораторија за конзервацију, као и дезинсекционог сандука/коморе.

Санирање проблема око златне нити биће такође један од приоритета рада Музеја у наредном периоду.

2. Документовање и дигитализација, 2015 – 2019

Рад у збиркама, инвентарисање и реинвентарисање примарни је циљ наставка рада на обради музејских предмета. Фотографисање музејских предмета црно-бело за картоне предмета (по важећем Закону о заштити културних добара, али и због трајности снимка, односно негатива) и дигитално (за електронску документацију, каталоге и изложбе) спроводи се континуирано, као и за сваку изложбу која се припрема. Међутим још деведесетих година XX века (због немогућности набавке материјала услед санкција и променљивости цена) настао је застој у фотографисању (за картоне), а и приливом нових предмета у Музеј, **број нефотографисаних предмета достигао је број од око 13.000 предмета**. Уз овај приоритетни посао који подразумева и наставак на дигитализацији материјала похрањеног у Документацији Музеја, још три активности/пројекта видим као важне и дугорочне. То су:

1. Категоризација предмета

Подсећам де је још током 2003. године покренута иницијатива за израду јасних критеријума за процес категоризације и ревалоризације етнографског културног наслеђа. То је посао који се мора извести до краја. Подсећам на основне параметре за категоризацију тада разматране. (Прилог 4)

2. М(узејски)И(нформациони)С(истем)

МИС подразумева два основа сегмента на којима ће се радити у наредном периоду. То су: заштита етнографског културног наслеђа – класична документација/дигитализација предмета и заштита етнографског нематеријалног културног наслеђа.

Дефинисани подинформациони системи у оквиру класичне документације су:

Информациони подсистем Аквизиција и Депо/Смештај музејског фонда

Подсистем **Аквизиција** треба да обезбеди евиденције о уласку предмета у Музеј. Евиденције ће обухватити податке о понудама и одлукама комисија за откуп, преузимање поклона, као и податке о прикупљању предмета на терену.

Подсистем **Депо/Смештај музејског фонда** води евиденције о трајном и привременом смештају музејских збирки, предмета и улазног материјала. Осим тога, саставни део овог подсистема су књиге кретања музејских предмета, реверси и остала документација од значаја за физичку и техничку заштиту предмета.

Информациони подсистем Архив Музеја

Архив Музеја обухвата три врсте материјала:

-Писану грађу из историјата Музеја;

-Стручну документацију с теренских истраживања и стручних путовања;

-Архив изложби

Предложени информациони подсистем требало би да омогући дигитализацију постојеће и новостваране архивске грађе.

Информациони подсистем Конзерваторски радови

Подсистем треба да обезбеди евидентирање свих интервенција на музејским предметима, укључујући пратеће дневнике, фотографије међуфаза, употребљена средства и материјале и коришћене технолошке поступке.

Информациони подсистем Српска етнографска добра у дијаспори

Подсистем треба да обезбеди евидентирање и максимални скуп података до којих се дошло непосредним увидом и снимањем музеалија (предмета, негатива, фотографија, архивских докумената) које се налазе у музејима ван Србије. Планирани пројекат требало би да омогући потпуну дигиталну заштиту предмета у дијаспори као српског културног добра ван бриге српских институција заштите етнографског културног наслеђа.

Подсистем **заштита нематеријалног етнографског наслеђа** треба да обезбеди оптималну дигиталну заштиту и обраду података и материјала обухваћених следећим пројектима:

- Етнолошки атлас Југославије (пребацити у електронску форму);
- Заштита корпуса народних игара;
- Етномапе и
- Илустровани речник етнолошких појмова.

3. Географски информациони систем за етнографске области - Етномапе

Пројекат обухвата израду и постављање географског информационог система за потребе евиденције просторних података о музејској грађи, експонатима збирки Етнографског музеја и материјалних и нематеријалних вредности на терену. Непосредни циљ пројекта је израда географског информационог система.

План рада у фотолабораторији

Према годишњим плановима у наредном периоду предвиђено је да се у фотолабораторији Етнографског музеја уради следеће:

- Снимање у боји предмета из Збирки музеја за каталоге изложби и стручно – научне публикације које издаје музеј,
- Црно-бело снимање новонабављених предмета из Збирки музеја за картоне у Централном регистру и помоћни (кустоски) регистар,
- Развијање црно-белих филмова 6x6 см и израда фотографија 6x6 см и 6x9 см за картоне снимљених предмета из музејских збирки,
- Развијање филмова (црно-белих и колор филмова) за кустосе, снимљених на терену и израда црно-белих и колор фотографија,
- Снимање у боји отварања музејских и међумузејских изложби и промоција,
- Све остале фотографске активности у складу са планом и изложбеним програмом музеја.

Библиотека

Први и основни задатак који се налази пред запосленима у Библиотеци Етнографског музеја у наредном периоду је наставак **рада на електронском каталогу фонда Библиотеке**. То подразумева детаљан опис сваке појединачне публикације у оквиру програма за обраду библиотечке грађе COBISS, који библиотека заједно са преко 160 библиотека (на челу са Народном библиотеком Србије) користи. Један од обимнијих послова који стоји пред Библиотеком у наредном периоду је **ревизија библиотечког фонда**.

3. Презентација, 2015 – 2019

У домену изложбених активности у наредном периоду рад ће бити настављен у оквиру дефинисаних класичних и савремених интерпретација, као и нових програма. То су: **Културни идентитет Срба у 21. веку кроз музејске колекције Етнографског музеја у Београду**, затим програм **Савремена музејска/музеолошка интерпретација етнографских колекција и тема**

као и посебан изложбени програм *Музеалац у настанку* - Радови студената Одељења за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду који ће пратити додела награде „Боривоје Дробњаковић“ за најбољи завршни мастер рад у претходној години. Награда „Боривоје Дробњаковић“ Етнографског музеја додељује се и у категорији за животно дело, а што ће бити учињено од 2016. године уз нови Правилник о додели ове значајне категорије.

Ка Новој сталној поставци Етнографског музеја у Београду

Поком периода 2015—2018. година Етнографски музеј ће се усредсредити на припрему Нове сталне поставке, имајући у виду да је садашња стална поставка отворена још 2001. године. Предвиђено је да током 2015. године буде обављено истраживање публице и организована стручна дебата о могућим темама, као и истраживање могућности примене нових технологија у експографији, у реалном простору којим Музеј располаже. Предвиђено је и прављење увида у искуства сродних музеја у региону и водећих светских музеја.

У наредном периоду (2016–2017. година) разрађиваће се конкретни предлози које су дали стручњаци Музеја, како кад је реч о теми, тако и о начинима и методима експографије.

Међумузејска изложбена размена

Етнографски музеј планира и у наредном периоду међумузејску размену између музеја у Србији. Тако се током наредне године очекује гостовање Музеја Старо село у Сирогојну, Музеја Војводине, као и гостовање Етнографског музеја у другим музејима (НМ у Зрењанину, Музеј Срема и др.).

Издавачка делатност

Музеј ће радити на даљем **објављивању каталога збирки као приоритетном послу**, али и издавању посебних публикација, монографија и студија које су резултат тимског рада или рада појединих стручњака (Каталог збирке оружја, Традиционална народна архитектура у слици и речи, Ношње Срба у Барањи, Иностранци сребрни предмети из збирке Етнографског музеја у Београду, САВРЕМЕНА ЖЕНА - Однос међу половима у Србији у XX веку у светлу антрополошких проучавања одевања и женске штампе, Косовски вез и друштвена традиција и др.). Предвиђено је и редовно излажење ГЕМ-а, као и покретање нових едиција и часописа („Српски етнограф“).

Одељење за просветно-педагошки рад, дизајн и комуникацију

Ажурирање и одржавање вебсајта Музеја представља један од важних послова на којима ће се радити и у наредном периоду врло интензивно. Кампања – **Традиција (која) има будућност** и која у фокусу има сарадњу с Компанијом Мерцедес, такође ће се наставити у наредном периоду. **Пројекат Дете и традиција**, и даље ће се бавити тумачењем наслеђа и изнаћи нове технике рада с посетиоцима узраста од 4 до 16 година. Пројекат се састоји од различитих програма који се ослањају на елементе наслеђа приказане на сталној и повременим изложбама Етнографског музеја. **Развој нове генерације водича**. Групу волонтера–водича тренутно чини 12 студената етнологије и дипломираних етнолога. Наставак тог посла се такође планира у наредном периоду. **Радионице уз сталну изложбу** такође представљају важан сегмент у раду Музеја и биће настављене и у наредном периоду. Такође, од ове године стартовала је врло важна манифестација **Музеји у Србији, десет дана од 10 до 10** коју ће Музеј и даље подржавати.

4. Капацитети, 2015-2019

Стицање виших стручних звања, посебни програми едукације, конференције, семинари, стручни скупови и рад у оквиру стручних удружења у Србији, посебно, **стицање највиших академских звања**, биће подржани као једна од стратешких мера, а што сам већ нагласила у уводном тексту. Стручно усавршавање у међународном контексту такође има значајну улогу у оспособљавању стручног кадра Музеја и биће настављено и у наредном периоду, као и учешће стручњака на међународним конференцијама, научним скуповима и семинарима. Учешће у манифестацији *The Best in Heritage* као једној од најзначајнијих у региону (Хрватска) сматрам

важним за стицање знања али и компетитивност Етнографског музеја у регионалним и европским оквирима.

5. Инвестиције, 2015 – 2019

Санација Манакове куће с пројектом амбијенталног уређења околине

Санација Манакове куће и имплементација Пројекта за које је Музеј добио средства у 2015. години представља један од стратешких задатака Музеја у овој години. Израда главног Пројекта санације је завршена, приводи се крају израда пројекта техничког уређења околине Манакове куће, интензивно се ради на осмишљавању асортимана продавнице, интензивирани су изложбени активности, као и рад у оквиру нових едукативних радионица (мозаик, златовез), израђен је већи део едукативног материјала, извршена је виртуелизација сталне поставке у Манаковој кући, речју, посао улази у завршницу. **Кључни разлог за одлагање послова на санацији лежи у чињеници да претходне управе Музеја нису у току више деценија ажурирале питање правног коришћења зграде Музеја и Манакове куће код Дирекције за имовину Србије, а што подразумева добијање Уговора о коришћењу зграда за потребе Музеја и Колекцију Христифора Црниловића.** Ти кључни документи су у поступку израде и добијања.

Међутим, оно што је у потпуности обележило рад у протеклих десет месеци, поред интензивног сређивања збирки, систематизације, пописа, инвентара, сређивања правно-административног и финансијског стања, јесте рад на **Пројекту делимичне реконструкције, санације и адаптације зграде Музеја – анализа просторних ограничења и могућности зграде Музеја у циљу формирања компактних радних целина, сређивања простора депоа, обезбеђења бољих и виших стандарда у погледу обезбеђења зграде Музеја и противпожарних система и, посебно, у циљу израде Нове сталне поставке Музеја.** Како су све фазе досадашњег рада на усаглашавању предлога стручњака Музеја и стручњака Фирме „Шипинг“ која је добила посао познати и доступни (на музејској размени), представићу последњу етапу, а то је предлог распореда рада по фазама. (Прилог 5)

У прилогу су дати детаљни цртежи, као и сажет опис предвиђених послова с проценом трајања сваке од фаза. **Ово је капитални Пројекат Етнографског музеја који обезбеђује услове рада за 21. век и недвосмислено најважнији Пројекат Музеја у последњих неколико деценија. Недвосмислено, овај Пројекат јесте и један од најважнијих у култури у Србији у наредних пет година.** Зато је од приоритетне важности обезбедити покретање капиталне инвестиције за период од 2016 – 2019. године у Буџету Републике Србије. Током 2015, почетком 2016. године радиће се на изради Главног извођачког пројекта с Главним пројектом ентеријера изложбених простора у Музеју.

Пред нама је посао вредан сваке пажње, у стручном и људском смислу. Очекујем да ће значајан број кустоса Музеја ту важност и значај препознати и својим преданим радом и конструктивним приступом учествовати у реализацији.

Београд, мај 2015.

др Мирјана Менковић,
вд директора Музеја

Прилог 1
Број запослених и ангажованих стручњака и сарадника по
различитим основама

ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ У ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ							
Степен образовања	VIII	VII ₂	VII ₁	VI	IV	III	I
Број запослених	3	4	25	6	17	2	3
%	5%	6.7 %	41.7 %	10 %	28.4%	3.4%	5%

ВРСТА АНГАЖОВАЊА У ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ						
Врста радног односа	Запослени на неодређено	Запослени на одређено (без запослених на замени)	Запослени на замени	Запослени по основу уговора о прив. и пов. пословима	Приправници	Волонтери
Број запослених	55	2	3	1	3	5
%	79.7%	2.9 %	4.4%	1.5%	4.4%	7.2%

СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ ПО ЗВАЊИМА У МУЗЕЈУ							
Звања	Музејски саветник	Виши кустос	кустос	Виши препаратор	Виши конзерватор, чувар водич, спремачица	Конзерватор	Остала звања (16)
Број запослених по звањима	13	7	6	4	3	2	1
%	21.7%	11.7	10%	6.7%	5%	3.4%	1.7%

ОБРАЗОВАЊЕ У ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ У БЕОГРАДУ						
Образовање	Филозофски факултет, Одељење за етнологију и антропологију	Средња школа	Виша школа	Основна школа	Факултет примењених уметности и дизајна	Технолошко металуршки, филолошки и правни факултет
Број запослених	26	18	6	3	2	1
%	43.4%	30%	10%	5%	3.4%	1.7%

Прилог 2
Приручна схема у циљу представљања сегмената
основне делатности Музеја

УПРАВНИ И НАДЗОРНИ ОДБОР

ДИРЕКТОР
и ПОМОЋНИЦИ ДИРЕКТОРА

Одељење за заједничке послове у чијем саставу су:

Правно – административна служба,
Служба за обезбеђење и
Служба за одржавање и чишћење

Одељење за финансије

Истраживање и заштита
етнографског културног наслеђа

Одељење за проучавање етнографског
културног наслеђа

Одељење за конзервацију у чијем
саставу су одсек за конзервацију
текстила и одсек за конзервацију
предмета од других материјала

Центар за нематеријално културно
наслеђе Србије

Библиотека у чијем саставу је књижара
«Др Сима Тројановић»

Етнографска спомен збирка
Христифора Црниловића (Манакова
кућа)

Документовање и
дигитализација

Одељење за документацију

Презентација

Одељење за просветно-
педагошки рад, дизајн и
комуникацију у чијем
саставу је продавница
Музеја

Прилог 3
Попис збирки и музеалија, октобар – децембар 2014.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРОУЧАВАЊЕ ЕТНОГРАФСКОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
КУЛТУРА ПРИВРЕЂИВАЊА

Збирке:

1. Земљорадња - 392
2. Сточарство – 490
3. Воћарство и виноградарство - 63
4. Пчеларство - 21
5. Лов и риболов - 288
6. Саобраћај, транспорт и пренос добара – 1.003
7. Занати – 2.195
8. Керамика – 4.333
9. Метролошка збирка - 248
10. Справе и помагала за израду и прераду текстилних влакана – 1.909

10 ЗБИРКИ са 10.942 предмета

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

Збирке:

11. Елементи народне архитектуре (сеоска и градска) - 115
12. Покућство (посуђе, сеоско и градско, укључујући и предмете израђене од стакла) - 5.309
13. Текстилно покућство – 4.593

3 ЗБИРКЕ са 10.017 предмета

КУЛТУРА ОДЕВАЊА И НАКИТ

Збирке:

14. Народне ношње Србије – Збирка народне ношње централне Србије – 5.793
15. Народне ношње Србије – Збирка народне ношње Војводине - 812
16. Народне ношње Србије – Збирка народне ношње Косова и Метохије – 1.850
17. Народне ношње Словеније - 54
18. Народне ношње Хрватске – 1.711
19. Народне ношње БиХ – 1.085
20. Народне ношње Црне Горе - 366
21. Народне ношње Републике Македоније (БЈРМ) – 1.263
22. Градска ношња – 2.829
23. Обућа
24. Вез и чипка – 3.272
25. Збирка накита – 2.969

12 ЗБИРКИ са 22.004 предмета

КУЛТУРА СОЦИЈАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И КУЛТУРА ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Збирке:

26. Музички инструменти и народна игра - 484
27. Дечје играчке – 1.104

- 28. Лични прибор (прибор за пушење 307, за писање, новчанице, шнале за косу, кашике за ципеле, игле за камашне, штипаљке за рукавице, украсна дугмад, прибор за ондулацију ...)
- 29. Опрема ратника и оружје - 462
- 30. Народна знања и веровања - 357
- 31. Предмети уз обичаје – 2.566
- 32. Предмети уз друштвени живот (споменари, разгледнице, честитке, позивнице за бал...)

8 ЗБИРКИ са 5.280 предмета

- 33. Збирка културе европских и ваневропских народа – 545 предмета
- 34. Поклон збирка Секе Мијатовић - 840

ПОПИСАНО ЈЕ УКУПНО 48.788 ЕТНОГРАФСКИХ ПРЕДМЕТА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ДОКУМЕНТАЦИЈУ

1. Збирка негатива

Стаклени негативи 5.170

Слајдови – дијапозитиви 1.349

2. Збирка фотографија

Фотографије без негатива 8.080

Разгледнице и честитке 3.000

3. Легат фотографа Станоја Бојовића 25.000

4. Ликовна збирка (цртежи, вајарска дела, уља на платну, акварели) **са 5.229 дела ликовне уметности**

4 ЗБИРКЕ са 47.828 предмета

СПОМЕН ЗБИРКА ХРИСТИФОРА ЦРНИЛОВИЋА

Збирка Христифора Црниловића: 2.615 етнографских предмета

Фотодокументација: 1.618 јединица фотоматеријала различитих димензија

Личне ствари и предмети: 52 предмета

Преписка: 291 документ

Рукописна гађа: 21.560 листова

УКУПНО.....26.136

УКУПАН БРОЈ МУЗЕАЛИЈА 26. 136

УКУПНО ПОПИСАНО .....123.592 МУЗЕАЛИЈЕ

Прилог 4 РЕВАЛОРИЗАЦИЈА ПРЕДМЕТА «А» КАТЕГОРИЈЕ У ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ У БЕОГРАДУ

**Критеријуми за одређивање значаја и категорије појединачних и
групе предмета који чине целину**
(оквирни предлог)

Ad hoc Радна група стручњака одељења за Проучавање
народне културе и Документацију Етнографског Музеја у Београду

Београд, јул 2003.

I. Постојеће законске и важеће стручне одреднице

Културно добро од изузетног значаја, А категорија, јесте оно културно добро које има једну од следећих карактеристика:

- Посебан значај за друштвени, историјски и културни развој народа у националној историји, односно за развој његовог природног окружења,
- Изузетну уметничку или естетску вредност.

Етнографски предмети од изузетног значаја су они који на најизразитији начин одражавају одлике народног живота и културе у прошлости и садашњости и потврђују (одражавају, изражавају) етнички и културни идентитет народа.

Појединачан предмет етнографског садржаја, осим у изузетним случајевима, најчешће има вредности и као део целине (нпр. одређеног ентеријера, екстеријера, ношње, обичаја, ритуала) па се и предмет и целина могу третирати као културно добро или «ансамбл» од изузетног значаја за културу и идентитет народа, било у прошлости, било као основа за проучавање и сагледавање развитка савремене културе.

Културно добро од великог значаја, Б категорија, јесте оно културно добро које има једну од следећих карактеристика:

- Значајно за одређено подручје или раздобље,
- Сведочи о друштвеним или природним појавама, односно условима друштвено-економског и културно-историјског развоја у одређеним раздобљима.

II. Водич за културну баштину (архитектонску, археолошку и покретна културна добра), Савет Европе, Одељење за сарадњу и консултације, Стразбур 2001.

Релативни критеријуми за одређивање значаја појединачних предмета или групе предмета (целина, «ансамбл»)

Да би се олакшао процес утврђивања културног значаја, аспекти значаја могу се одредити у односу на следеће факторе (које не треба сматрати коначнима):

- Време настанка, нарочито тамо где се одређени одевни (модни) стилови- типови костима, уклапају у временске периоде који се могу јасно дефинисати. Реткост одевних предмета, или групе предмета који чине целину, може бити значајан фактор и носилац вредности раритета у оквиру одређеног типа костима.
- Личности и организације везане за историју предмета, или групу предмета, могу имати национални значај, у зависности од релативног значаја особе, организације, или историјског, друштвеног или неког другог догађаја који је са њим, или њима у вези.
- Предмети, или група предмета, који служе као илустрација важних аспеката друштвене, научне, економске, културне или војне историје једног народа.

- Структура типа костима, као и декорација и уметничка обрада, исказана занатска вештина на појединачним предметима; експресија и форма, маса, пропорција, боја; типови материјала и технике.
- Мера у којој природно и друштвено окружење доприноси уметничком значају предмета као дела целине, такође може бити важна. Слично томе, историјске везе једног предмета са групом предмета којој он припада, могу бити од важности. Вредност једног предмета, или групе предмета може бити увећана захваљујући и вези са неким другим аспектима, било у погледу материјала, технике, орнамента, радионице.
- Одевни предмет може бити дело познатог или водећег мајстора неког историјског раздобља.
- Примери појединих типова костима. Разноврсност типова, варијанти, унутар једне регије може у овом контексту бити важна чињеница.
- Примери техничке иновације у начину израде.
- Примери структура и карактеристика у којима се препознаје индустријска иновација.
- Осим тога, степен у ком је материјал од ког је предмет израђен још увек присутан, као и стање његове очуваности, такође може бити од важности при одлучивању да ли ће се неки предмет или група предмета ставити под заштиту.
- «Аутентичност» је суштински критеријум када је старање о баштини у питању. Аутентичност треба посматрати у релацији са садашњим стањем предмета, потврђујући његово порекло и историјску еволуцију, а самим тим и поштујући тековине свих историјских епоха.

Истраживање историјске баштине, са друге стране, треба да омогући утврђивање степена ризика за поједине предмете. База података о релативном стању у односу на остале критеријуме ризика (нпр. услови чувања предмета), може бити укључена у инвентар. Употреба истраживања и инвентара у ове сврхе треба да повуче јасну разлику између сталних и променљивих информација-стање, фактори ризика и власништво су чињенице које се могу мењати током времена. Ове информације се могу користити у вези са развојем стратегије старања о покретним културним добрима.

Главни критеријуми при доношењу одлуке о заштити појединачних предмета

- **Аутентичност стања очуваности предмета** у тренутку испитивања и њена јединственост или реткост у оквиру одређеног типа.
- **Локални значај** може такође бити важан фактор, па најбољи примери одређеног типа костима, варијанте, појединачног предмета, у контексту једне регије, могу завредити заштиту.
- Иако на територији једне земље квалитет предмета може да варира, важније је обезбедити услове за **постојање адекватне заступљености заштићених предмета на читавој територији**, него концентрисати мере заштите у оквиру главног историјског центра.
- **Могућност различитог дефинисања «значаја»** може бити важан фактор у смислу да комбинација више фактора «значаја» у једном одевном предмету може оправдати за заштитом, за разлику од других предмета који могу бити заштићени захваљујући само једном значајном обележју.

Оно што на крају треба учинити јесте **формулисање** «потврде, извештаја, **образложења**, о културном значају», у складу са наведеним чиниоцима и утврђивање да ли предмет, или група предмета имају **национални значај**.

За Радну групу приредила

Мирјана Менковић, виши кустос Етнографског музеја

Прилог 5

Предлог ФАЗА РАДА на Пројекту делимичне адптације, санације и реконструкције Етнографског музеја, 2016–2019. година

ПРВА ФАЗА **НОВЕМБАР 2016 – ЈУЛ 2017. године**

1. Ослобађање свих запоседнутих делова зграде Музеја и демонтажа опреме из клима коморе;
2. Измештање збирки са IV, V и VI спрата на два нивоа изложбеног дела, међуспрат и први спрат; такође и конзервације текстила; за текстилне збирке смештене ка спољној фасади зграде, у којима нема директних интервенција, размотрити могућност херметичког затварања;
3. Депои збирки Покућства („кавез“) и Лова и риболова измештају се у простор Чигоја штампарије и клима коморе, по потреби, и у простор котларнице;
4. Делови Библиотеке и Документације, односно, сви припадајући простори од III до VI спрата кроз које пролази лифт за депое, ослобађају се; ради се и кровна тераса изнад дела I спрата на којој је предвиђено смештање машинских постројења за одржавање температуре и влаге у деловима зграде испод тог нивоа.

ДРУГА ФАЗА **ЈУЛ 2017 – ФЕБРУАР 2018.**

1. Смештај свих збирки на уређене просторе IV, V и VI спрата, пребацивање и збирки Керамике и Ликовне збирке; исељавање са међуспрата свих простора сем изложбеног и депоа за одлагање постамента и материјала за поставке; смештај мушке конзервације; смештај фотолабораторије;
2. Сређују се конзервација, простор за паковање и пријем предмета; проширује се дезинсекциона комора; проширује се простор за домара и Ликовну збирку (уколико остаје на садашњем месту); сређује се подстаница; постављају се челичне платформе за клима коморе које напајају сутерен, међуспрат и први спрат;
3. Сређују се делови на међуспрату изнад књижаре (простор који припада Дечијој радионици, тоалет) и сређује се депо књига на међуспрату.

ТРЕЋА ФАЗА **ТОКОМ 2018.**

1. Сређивање другог и трећег спрата;
2. ИЗРАДА ЕНТЕРИЈЕРА НОВЕ СТАЛНЕ ПОСТАВКЕ и осталих изложбених простора.

ПРВИ СПРАТ СТАЛНЕ ПОСТАВКЕ СЕ ЗАТВАРА КРАЈЕМ 2016. И ОСТАЈЕ ЗАТВОРЕН ТОКОМ 2017. и 2018.

2019. ИЗРАДА НОВЕ СТАЛНЕ ПОСТАВКЕ МУЗЕЈА.

Београд, мај 2015.

Стручни тим и консултанти Фирме „Шипинг“ и Музеја